

THOMAS MATHIESEN
AGNETE WEIS BENTZEN
PAAVO UUSITALO

Tillägg till sakkunnigutlåtande

Tjänsteförslagsnämnden
Samfunnsvitenskapelig fakultet
Lunds universitet

**Tilleggsinnstilling til innstilling om
søkere til professorat i rettsosologi,
Lunds universitet**

1. Bakgrunn

Til tjensteförslagsnämndens møte om professoratet i rettsosologi den 2. juni 1987 forelå bl.a. en innsigelse til de sakkyndiges innstilling fra søkeren Antoinette Hetzler. Et hovedpunkt i innsigelsen var at de sakkyndige i sin uttalelse ikke har forholdt seg til den nye høgskoleforordningen av 1. juli 1986, og dens bestemmelser om pedagogisk meritering m.v.

Da de sakkyndige ble oppnevnt fikk de fra Lunds Universitet tilsendt den gamle høgskoleordningen, som gjaldt før 1. juli 1986. De sakkyndige fikk

ikke vite at det var vedtatt – og ikraftsatt – en ny forordning før ved mottakelsen av Antoinette Hetzlers innsigelse.

De sakkyndige fikk heller ikke tilsendt den nye forordning før tjensteförslagsnämndens møte 2. juni. Fordi de sakkyndige dermed ikke hadde fått anledning til å studere søkerens dokumenter i forhold til den nye forordning, fant to av dem (Mathiesen og Weis Bentzen) det uforsvarlig å tilrå beslutning i saken den 2. juni. På dette grunnlag ble saken tilbakesendt til de sakkyndige for komplettering med utgangspunkt i den nye forordning.

2. Betydningen av den nye forordning for denne bedømmelse

I den gamle og den nye forordning er det relevant å sammenlikne den gamle forordnings §§ 5 og 13 med den nye forordnings §§ 21, 30 og 31.

Den nye forordnings § 21 om behørlighet tilsvarer den gamle forordnings § 5. Vi kan ikke se at endringene her har betydning for vårt arbeid.

Den nye forordnings §§ 30 og 31 om befordringsgrunner tilsvarer den gamle forordnings § 13. Her fremkommer det forandringer som antakelig er av betydning. I § 30, om generelle befordringsgrunner, er lagt til ordene "vikt skal även fästas vid förmåga att informera om forskning och utvecklingsarbete". I § 31 er bestemmelsen "särskild vikt" også (även) på pedagogisk dyktighet gitt eget avsnitt, og dessuten utdypet. Selv om endringene i ord er små, fremheves på denne måten – og ved tillegget i § 30 – betydningen av pedagogisk dyktighet. Dette støttes av underbilagene vi har fått tilsendt: "Pedagogisk meritering – Underlag för diskussion och åtgärder" (UHÄ skriftserie 1987:1), og "Normer för meritvärdering vid tillsättning av tjänster inom högskolan" (UHÄ Regnr 700-419-87).

Det er videre de kvalitative aspekter ved den pedagogiske innsats som betones. De sakkyndige vil fremheve at det på grunnlag av de fremlagte dokumenter fra søkerne ikke er enkelt å vurdere de kvalitative aspekter. Man vil imidlertid søke å gjøre det så langt som mulig. Man har notert seg bl.a. vekten på en "kvalitativ helhetsbedømming" i "Normer för meritvärdering vid tillsättning av tjänster" (s. 2).

Samtidig har vi fra Lunds Universitet fått vite at det fortsatt er den vitenskapelige dyktighet som veier tyngst. Det heter i brev av 9. juni 1987 fra Lunds Universitet v/Gunborg Bengtsson:

"Får jag be er notera att det fortfarande är vetenskaplig skicklighet som är den tyngst vägande befordringsgrunden när det gäller tillsättning av professurer. Detta har bekräftats av utbildningsdepartementet på en direkt förfrågan och detta har heller aldrig ifrågasatts".

For denne bedømmelse betyr de nevnte endringer følgende:

For det første betyr de en forandring av *innholdet* i det niende bedømmelseskriterium nevnt på s. 50 i vår hovedinnstilling. Dette kriterium skal lyde: "Pedagogisk dyktighet vist gjennom veiledning av forskerstuderende; ledelse, utvikling og planlegging av forskerutdanning samt undervisning i slik utdanning; ledelse, utvikling og planlegging av grunnleggende høyskoleutdanning og undervisning i slik utdanning; samt gjennom utarbeiding av læremidler for høyskoleutdanning". Kriteriet inneholder altså fire hovedpunkter, to av dem med underpunkter.

Som det fremgår bygger presiseringene av kriteriet på høyskoleforordningens § 31 om tilsetning av professorer, annet ledd. Vi har vurdert om henvisning til informasjonsarbeid i § 30 om generelle befordringsgrunner annet punktum også burde inngå i vårt nye kriterium 9. Fordi vi på grunnlag av en vurdering av slikt arbeid hos søkerne ikke får fram noen nye forskjeller mellom dem, behandler vi det i stedet innledningsvis her: Balvig, Hetzler, Hydén og Klette har dokumentert deltakelse i slikt informasjonsarbeid, Balvig ved avisartikler om retts- og kriminalpolitiske emner, Hetzler ved informerende avisartikler og tidsskriftarbeid, Hydén ved radio- og TV-utsendinger (om arbeidsrett, med tilhørende studiehefter), og Klette ved rådgivningsarbeid og konsultarbeid. Kanskje Magnusson kan sies å ha erfaring med det samme gjennom noe av sitt utredningsarbeid. Balvigs, Hetzlers og Hydéns erfaring går klarere i retning av spredning av kunnskap og levendegjøring av vitenskapelig stoff enn Klettes/Magnussons (se "Normer för meritvärdering vid tillsättning av tjänster inom högskolan", UHÄ Regnr. 700-419-87, s. 5 annet avsnitt), og mellom Balvig, Hetzler og Hydén finner vi ikke holdepunkter for kvalitative skiller.

For det annet betyr endringene etter vår mening en forandring av *vekten* som

legges på det niende bedømmelseskriterium. På s. 50 har vi ansett de der nevnte kriterier 4-7 som særlig viktige, fordi de avspeiler grad av originalitet. Etter den nye høyskoleforordningen mener vi det vil være riktig å gi det niende kriterium, pedagogisk dyktighet, samme vekt som disse, og dermed anse kriteriene 4-7 og 9 som særlig viktige.

3. Betydningen av den nye vurdering av pedagogisk dyktighet for rangeringen

Hovedspørsmålet blir så om den nye vurdering av kriteriet "pedagogisk dyktighet" – i innhold og vekt – får betydning for rangeringen av søkerne til professoratet i retts sosiologi.

Behandlingen av dette hovedspørsmål nedenfor må ses i sammenheng med det vi allerede har skrevet om pedagogisk dyktighet og annen formidlingsinsats i vår hovedinnstilling.

3.1. Rangeringen av Balvig, Hetzler og Hydén foran Kalderstam, Klette og Magnusson

Vi tar først for oss den opprinnelige rangeringen av Flemming Balvig, Antoinette Hetzler og Håkan Hydén foran Johnny Kalderstam, Hans Klette og Dan Magnusson.

Kalderstam, Klette og Magnusson har alle pedagogiske kvalifikasjoner.

Kalderstam tilfredstiller ikke, etter det som er opplyst i dokumentene, alle de punkter som er nevnt i høyskoleforordningens § 31 annet ledd, og dermed i vårt kriterium 9, men han har undervist i retts sosiologi på samtlige nivåer siden 1977, og han har vært eksaminator for juridisk grunnkurs inngående i retts sosiologi, og han har publisert gode bøker som brukes som læremidler i høyskoleutdanning.

Klette har veiledet forskerstudenter

på doktorandnivå, han har bistått forskerutdanningsutredningen (SOU 1977:63) som ekspert og har undervist på doktorandnivå og dermed i forskerutdanning, han har også hatt undervisning i grunnleggende høyskoleutdanning, og han har utarbeidet læremidler for høyskoleutdanning som vitner om god pedagogisk fremstillingsevne. Om han ut over bistanden til forskerutdanningsutredningen også har deltatt i ledelse, utvikling og planlegging av forskerutdanning og tilsvarende av grunnleggende høyskoleutdanning, fremgår så langt vi kan se ikke av hans papirer, men han har vært prefekt ved Retts sosiologisk institutt i Lund i fire år, og i denne rollen må han forutsettes å ha deltatt i planleggingen av utdanning.

Magnusson har, så langt vi kan se, som Kalderstam ikke tilfredsstillt alle de punkter som er nevnt i høyskoleforordningens § 31 annet ledd og i vårt kriterium 9, men han har organisert og undervist i grunnleggende høyskoleutdanning, han har vært lektor og seminarleder ved Københavns Universitet (Institutt for samfunnsfag og Kultur sosiologisk institutt), han har undervist i kriminologi ved Stockholms Universitet (20-40 poeng), og han har – som nevnt i vår opprinnelige innstilling – fremlagt pedagogisk gode publikasjoner.

Av de tre søkere som her er nevnt, har antakelig Klette de sterkeste pedagogiske kvalifikasjoner, kanskje særlig etter ordlyden i den nye forordning. Ingen av de tre har imidlertid kvalifikasjoner av en slik art at de kan gå forbi søkerne Balvig, Hetzler og Hydén. De tre sistnevnte søkere rangerer klart foran de førstnevnte på alle eller et stort flertall av de vitenskapelige kriterier, foruten at de også har pedagogiske kvalifikasjoner (se nedenfor).

3.2. Rangeringen av Balvig og Hydén foran Hetzler

Vi skal så ta for oss den opprinnelige

rangeringen av Flemming Balvig og Håkan Hydén foran Antoinette Hetzler.

Balvig, Hydén og Hetzler har alle pedagogiske kvalifikasjoner.

Balvig opplyser at han jevnlig har vært utpekt som veileder for yngre forskere. Av de innsendte papirer fremgår det ikke at han har deltatt i ledelse, utvikling, planlegging eller undervisning i forskningsutdannelse. Han har hatt ansvaret for kriminologiundervisningen, herunder undervisningen i retts sosiologi, for psykologer ved Københavns Universitet og for skolepsykologer i Danmark, og dermed for grunnleggende høyskoleutdannelse, og har dessuten meget bred og langvarig erfaring – i kriminologi, herunder retts sosiologi – med undervisning i slik utdannelse. Han har utarbeidet meget omfattende sett av undervisningsmaterialer for høyskoleutdannelse, og ellers skrevet arbeider som er meget velegnet som læremidler.

Flemming Balvig tilfredsstiller således i større eller mindre grad tre av de fire punkter som er nevnt i høgskoleforordningens § 31 annet ledd og i vårt kriterium 9. Dessuten har han i en periode værtbestyrer (prefekt) ved Kriminalistisk institutt, og i denne rollen må han forutsettes å ha deltatt i planlegging av utdannelse.

Hetzler opplyser at hun har omfattende erfaring med veiledning av doktorander – på søknadstidspunktet veiledet hun iflg. egne opplysninger 13 aktive doktorander og fulgte flere andre regelmessig. Hun har ledet, utviklet planlagt og drevet undervisning i forskerutdannelse. Hun har ledet, utviklet, og planlagt grunnleggende høyskoleutdannelse bl.a. ved selvstendig utvikling av flere kurser og av distanseundervisning. Hun har også undervist i slik utdannelse. Hun har skrevet en pedagogisk sett god lærebok om rettens rolle i sosialpolitikken, og har lagt fram kompendier til undervisningsbruk.

Antoinette Hetzler tilfredsstiller således alle de fire punkter som er nevnt i høgskoleforordningens § 31 annet ledd og i vårt kriterium 9.

Hydén opplyser i samband med sin søknad at han har deltatt i forskningsutdannelsen såvel på det retts sosiologiske som det juridiske instituttet ved Universitet i Lund, ved doktorandseminarer og deltakelse i doktorandutdannelsen. Han har også holdt doktorandseminarer på en rekke andre skandinaviske læresteder, og deltatt i nordiske forskerkurs, samt mer uformelt veiledet doktorander ved flere universitetsinstitutter og linjer. Han har bygget opp en serie forskerseminarer i samband med forskerutdannelsen ved Institutt for handlesrett. Han har således deltatt i veiledning av forskerstuderende, og utviklet og undervist i forskerutdannelse. Han har deltatt i grunnutdannelse på høyskolenivå på en rekke felter, og har utarbeidet flere gode lærebøker samt utdannelsesmaterieell for øvrig.

Håkan Hydén har således kvalifikasjoner på alle de fire områder som er nevnt i høgskoleforordningens § 31 annet ledd og i vårt kriterium 9, dog slik at vi ikke direkte kan se at han har ledet, utviklet og planlagt (skjønt han har bred undervisningserfaring i) grunnleggende høyskoleutdannelse.

Vi kommer så til den samlende kvalitative vurdering. I samband med disse tre søkere er det naturlig å presisere begrepet kvalitet. Vi bruker to kriterier: Formidlingsevne og erfaringsbredde.

Når det gjelder formidlingsevnen har vi lite materiale å bygge på. Det vi kan vurdere, er de læremidler søkerne har lagt fram til bedømmelse. Om disse vil vi si at alle tre har lagt fram gode læremidler, og at man ikke med noen rimelig sikkerhet kan stille noen av dem foran. Vi føyer her til at vi ikke har lagt vekt på at Balvigs og Hydéns pedagogiske kvalifikasjoner delvis er i andre fag enn retts sosiologi, fordi de aktuelle fagene er meget nær til og meget relevante for retts sosiologien, og fordi undervisningen i dem meget vel kan gis retts sosiologisk innhold – noe i hvert fall en av dem, Hydén, har påberopt. Vi finner på denne bakgrunn av Balvigs og Hydéns dyktighet, innbefattet dyktighet

i å formidle gjennom læremidler, klart er "relaterad till tjänstens huvudsakliga innehåll", jfr "Normer för meritvärdering vid tillsättning av tjänster inom högskolan" s. 2 annet avsnitt.

Når det gjelder erfaringsbredde, har vi allerede påpekt at Hetzler tilfredsstiller alle de fire hovedområder i høgskoleforordningens § 31 annet ledd og i vårt hovedkriterium 9 fullt ut. Balvig og Hydén gjør såvidt vi kan se dette bare delvis. Når det gjelder erfaringsbredde rangerer altså Hetzler foran de to andre.

Dermed må konklusjonen på spørsmålet om den kvalitative helhetsbedømmelse samlende bli at Hetzler rangerer foran Balvig og Hydén i pedagogisk henseende.

Vi har sagt foran at kriterium 9 på bakgrunn av den nye høgskoleforordningen ikke bare får et noe annet *innhold* enn opprinnelig, men også en annen *vekt*, og at det må sidestilles i betydning med kriteriene 4-7. Dermed reises spørsmålet om hvorvidt Hetzlers rangering foran Balvig og Hydén på kriterium 9 fører til en endring av den totale rangeringen mellom Balvig/Hydén på den ene siden og Hetzler på den andre.

En revurdering av dette spørsmålet har ikke ført oss til noen ny konklusjon.

Som nevnt i vår opprinnelige innstilling ligger Hetzlers svakheter i forholdet til de viktige kriteriene 5-7, som avspeiler ulike sider ved vitenskapelig originalitet. (Også på kriterium 4, som også er et originalitetskriterium, stiller hun noe svakere enn Balvig.) Som vi sa i vår opprinnelige innstilling i denne forbindelse: "Hendes svageste punkt er den mangelfulle svifrielse av hendes bredt oplagte program for rettsoslogisk forskning ud fra et fænomenologisk hermeneutisk paradigme, og en manglende detaljeringsgrad og dybdeboring med hensyn til hvordan det skulle kunne indfris empirisk og analytisk. Hendes konkrete udfoldelse af problemstillinger for hendes arbejder forbliver forholdsvis smal, og en egentlig teoretisk rettsoslogisk fomyelse tilveje-

bringer hun ikk" (s. 51-52). Disse momenter – av vitenskapelig karakter – finner vi såpass tenngtveidende at de ikke kan oppveie hennes forrang i pedagogisk henseende – selv når det pedagogiske kriterium "oppjusteres" til å være likeverdig med kriteriene 4-7. Dertil kommer at hennes forrang i pedagogisk henseende ikke kan sies å være stor, for Balvig og Hydén har som vist foran også gode pedagogiske kvalifikasjoner.

I vår opprinnelige innstilling skrev vi at Balvig, Hetzler og Hydén "alle ligger høyt og dessuten meget likt kvalifikasjonsmessig, selv om deres forskning er innholdsmessig forskjellig". Dette betyr at de alle tilhører en klasse som skiller seg markant fra de tre øvrige søkere, Kalderstam, Klette og Magnusson. Dette ga vi uttrykk for ved å betegne alle som "klart" kompetente til professoratet. Men innenfor den klasse som Balvig, Hetzler og Hydén tilhører, var det på bakgrunn av den gamle høgskoleforordning fullt mulig å differensiere mellom Balvig/Hydén på den ene siden og Hetzler på den andre. Mens forskjellen mellom Balvig og Hydén var meget vanskelig å angi, var forskjellen mellom disse to og den tredje i samme klasse – Hetzler – vesentlig større. Selv om den sistnevnte forskjell nå, i lys av anvendelsen av den nye høgskoleforordning, blir noe mindre, er den fremdeles klart til stede. Hetzlers samlede rangering endres derfor ikke av den nye høgskoleforordning.

3.3. Rangeringen av Balvig og Hydén

I vår opprinnelige innstilling vurderte vi Flemming Balvig og Håkan Hydén som å stå likt på kriterium 9 – pedagogisk dyktighet.

Den nye vurdering vi har foretatt i lys av den nye høgskoleforordning har ikke endret vår vurdering på dette punkt.

Våre konklusjoner fra de tidligere tilleggsinnstillinger til vår opprinnelige

innstilling blir derfor stående når det gjelder rangeringen av Balvig og Hydén:

To av de sakkyndige, Mathiesen og Weis Bentzon, setter – med begrunnelsen som er gitt i tilleggsinnstilling av 22. mai 1987 – Hydén noe foran Balvig, slik at de tre best kvalifiserte søkere rangeres slik:

1. Håkan Hydén
2. Flemming Balvig
3. Antoinette Hetzler

En av de sakkyndige, Uusitalo, setter – med begrunnelsen som er gitt i tilleggs-

innstilling av 21. mai 1987 – Balvig noe foran Hydén, slik at de tre best kvalifiserte søkere rangeres slik:

1. Flemming Balvig
2. Håkan Hydén
3. Antoinette Hetzler

Thomas Mathiesen (sign)
Paavo Uusitalo (sign)
Agnete Weis Bentzon (sign)
11. august 1987